

*รูปแบบการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงรุกด้วยกลยุทธ์การมีส่วนร่วม “บวร” ของ โรงเรียนพิบูลมังสาหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

สรชัย ผลขาว

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนพิบูลมังสาหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

*Corresponding author e-mail: sornchai2005@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ศึกษาผลการพัฒนาระบบเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการดำเนิน และ ศึกษาผลของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนพิบูลมังสาหาร รวม 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อนักเรียนโดยจำแนกเพศ อายุ ตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการป้องกันช่วยเหลือนักเรียน 2) ผลของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุดคือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามลำดับ 3) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ก่อนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลโดยรวมอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ผลหลังจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 4) ผลของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การเป็นพลเมืองดี และการประพฤติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงรุก; กลยุทธ์การมีส่วนร่วม “บวร”

*

Received: 2026-02-24, Revised: 2026-03-03, Accepted: 2026-03-09

**A MODEL FOR PROACTIVE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
DEVELOPMENT VIA THE “BAWON” (HOME-TEMPLE-SCHOOL)
PARTICIPATORY STRATEGY AT PHIBUNMANGSAHAN SCHOOL,
UBON RATCHATHANI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION**

Sornchai Phonkhao

Deputy School Director of Phibunmangsahan School,
Ubon Ratchathani Provincial Administrative Organization

*Corresponding author e-mail: sornchai2005@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were: (1) to study the current states and problems of the student care and support system operation at Phibunmangsahan School; (2) to study the results of the student care and support system development; (3) to compare the results before and after the implementation of the system; and (4) to study the effects of the system development on the desirable characteristics of students in 5 aspects: individual student assessment, student screening, promotion and development, prevention and problem solving, and referral. The study was classified by gender, age, and position. The sample group consisted of 63 participants, including school administrators, teachers, parents, and school board members. The research instrument was a rating scale questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings were as follows: 1. The overall state of the student care and support system operation before development was at a low level. Considering each aspect, all were found to be at a low level. The top three aspects with the highest means were student screening, individual student assessment, and student prevention and assistance, respectively. 2. The overall result of the student care and support system development was at a high level. Each aspect was also found to be at a high level. The top three aspects with the highest means were individual student assessment, student screening, and student promotion and development, respectively. 3. The comparison of the student care and support system operation before and after the development showed that, overall and in each aspect, the pre-development results were at a low level. However, after the implementation, the results increased to a high level in all aspects. It can be concluded that there was a difference between the results before and after the implementation, both overall and in each aspect. 4. The effect of the student care and support system development on the students' desirable characteristics was at a high level overall. The top three attributes with the highest means were: being loyal to the monarchy and being a good citizen who obeys the rules and regulations of family, school, and society; and participating in activities beneficial to the school, community, and society, respectively. The attribute with the lowest mean was being attentive and persevering in studies and learning activities.

Keywords: Proactive Student Care and Support System; “Bawon” (Home-Temple-School)
Participatory Strategy

บทนำ

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทย ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศหลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ สถิติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นอันเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน ปัญหาแรงงานนอกระบบและการค้ามนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทย และสังคมไทยในหลายประเด็น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนไทยคือความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าเยาวชนไทยให้คุณค่าและความนิยมกับความสนุกสนานและความพึงพอใจละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเคารพเกรงใจต่อผู้อาวุโสกว่า ติดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านทางสังคมออนไลน์ ติดเกมส์อินเทอร์เน็ต และมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรง และความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งขาดการกำกับควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชน มีพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาตั้งครกในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปละละเลยให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชน และเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงจรการพนันมากขึ้น เช่น การเล่นหวย การเล่นพนันฟุตบอล จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหานี้

ในการจัดการศึกษานอกจากการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถอันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุดของผู้เรียนแล้ว กระบวนการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ นับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท่ามกลางบริบทสังคมยุคไร้พรมแดนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านวิถีการดำเนินชีวิต การสื่อสาร และเทคโนโลยี ซึ่งแม้จะสร้างความเจริญก้าวหน้า แต่ในขณะเดียวกันกลับส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาในหลากหลายมิติ อาทิ ปัญหาด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การแข่งขันในสังคม รวมถึงปัญหายาเสพติดที่ทวีความรุนแรงขึ้น ปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล และการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะวัยรุ่นอันเป็นระยะวิกฤติ เนื่องจากมีการแปรปรวนทางอารมณ์สูงและวุฒิภาวะยังไม่สมบูรณ์ มีความสับสนต่อบทบาททางสังคม ตลอดจนขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญปัญหา ความวิตกกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและความสับสนในการสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อน มักนำไปสู่พฤติกรรมและการแสดงออกที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การละเลยระเบียบวินัย ความกระด้างกระเดื่อง การขาดสัมมาคารวะ สภาวะเหม่อลอย แยกตัวจากสังคม หรือการใช้ถ้อยคำที่ก้าวร้าวรุนแรง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาผู้เรียน แต่ยังส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น (กรมสุขภาพจิต, 2554)

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว สถานศึกษาทุกระดับจึงจำเป็นต้องมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง ผ่านการกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการเชิงรุกเพื่อยกระดับคุณภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดประชุมผู้ปกครอง และการเสริมสร้างทักษะชีวิตควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และความรู้ มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน

โรงเรียนพิบูลมังสาหาร อำเภอพิบูลมังสาหาร ภายได้สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษประจำอำเภอที่จัดการเรียนการสอนครอบคลุมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ถึงปีที่ 6 ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมาก จากการสำรวจข้อมูลพบว่าผู้เรียนมีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะวิกฤตด้านโครงสร้างครอบครัวที่มีสถิติการหย่าร้างและการแยกกันอยู่ของบิดามารดาในระดับที่น่ากังวล ผนวกกับข้อจำกัดทางเศรษฐกิจที่บีบบังคับให้ผู้ปกครองต้องเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานในต่างจังหวัด ส่งผลให้นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรือใช้ชีวิตตามลำพัง สภาพการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดความรู้สึกลัวว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น และส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของนักเรียน การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความสำคัญและความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการและนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัย ในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งรับผิดชอบฝ่ายบริหารงานทั่วไปมีหน้าที่รับผิดชอบกำกับ ดูแล การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร ได้รับทราบปัญหาจากการสำรวจข้อมูลด้านต่างๆ ของโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเรียนรู้ นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โรงเรียนได้รับการยอมรับและเชื่อมั่นจากผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลทั่วไปว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้นำกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือ ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปฏิบัติ จึงได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงรุกด้วยกลยุทธ์การมีส่วนร่วม “บวร” ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

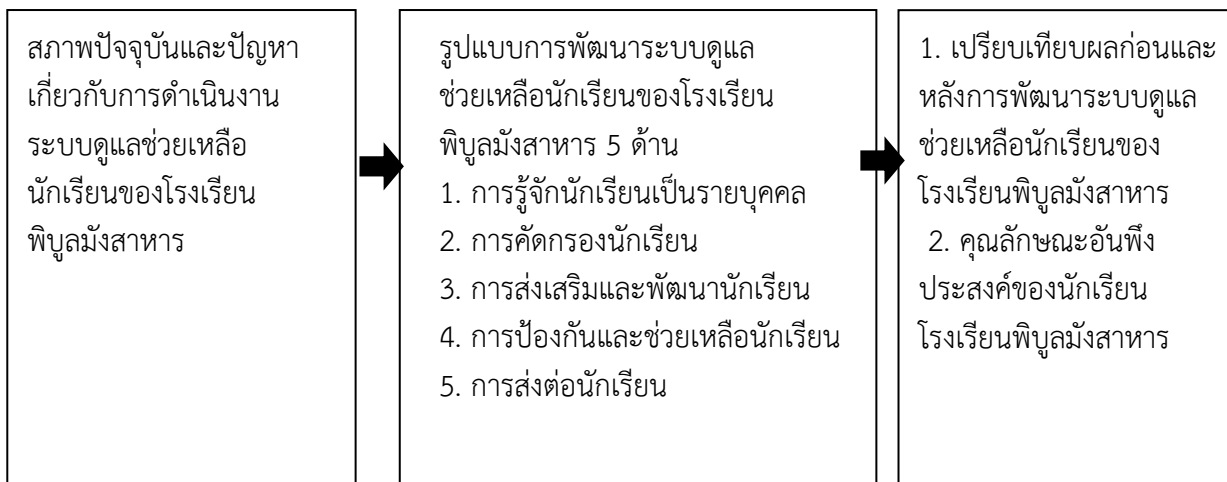
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร
3. เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร
4. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนพิบูลมังสาหาร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 มาศึกษาเพื่อกำหนดกรอบวางแผนการพัฒนา
 - 2.3 นำรูปแบบที่กำหนดขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

กรอบแนวคิดของการวิจัย ดังแผนภาพ

3. การดำเนินการพัฒนา

3.1) ประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 เพื่อชี้แจงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อนักเรียน เพื่อวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ที่ครอบคลุมกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหา กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มปกติ โดยใช้กิจกรรม คือ

3.1.1) กิจกรรมโฮมรูม เพื่อการรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่น การมีทักษะในการตัดสินใจ การปรับปรุงพัฒนาตนเอง การวางแผนการเรียน และการวางแผนชีวิต

3.1.2) กิจกรรมการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ อันดีและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างโรงเรียน บ้าน และผู้ปกครอง การดำเนินงานดังกล่าว จะทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่จากผู้ปกครองมากขึ้น ผู้ปกครองเกิดความตระหนักและเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น รับทราบปัญหาของนักเรียนและร่วมมือกับครูเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา

3.1.3) กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีและร่วมแก้ปัญหา ร่วมกันระหว่างครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองนักเรียน

3.1.4) กิจกรรมสาธารณประโยชน์ภายนอกโรงเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และชุมชน

3.1.5) กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาด้านจิตใจและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.1.6) กิจกรรมเข้าค่ายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่อฝึกอบรมด้านระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และการรู้จักตนเอง

3.2) นิเทศภายใน เพื่อติดตามผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้คำแนะนำช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา นักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การประเมินผลการดำเนินงาน โดยวิธีการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยพิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของผลที่เกิดจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวมและรายด้าน

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ผลการวิจัยแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการป้องกันช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ

1.1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาในโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ และค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี (Case Study) ทุกครั้งที่นักเรียนมีปัญหา การใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน(SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ

1.1.2 การคัดกรองนักเรียน สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อและค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การสรุปผลการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นระดับชั้น การจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบการรักษาความลับของผลสรุปการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่ม ตามลำดับ

1.1.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ และค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การสำรวจความสนใจของนักเรียนและจัดตั้งกลุ่มตามความสนใจ การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนทุกภาคเรียน การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำสัปดาห์การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการร่วมมือช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ

1.1.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อและค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะเพื่อการช่วยเหลือ การบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้าน ตามลำดับ

1.1.5 การส่งต่อนักเรียน สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ และค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะครูเพื่อการส่งต่อภายนอก การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว/ครูฝ่ายกิจการนักเรียน/ครูวิชาการให้ความช่วยเหลือต่อไป การทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อ ตามลำดับ

2. ผลของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามลำดับ ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูที่ปรึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในความดูแลปรึกษาของตนเอง ในด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

2.2 การคัดกรองนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพิจารณาการเก็บข้อมูลให้เป็นไปตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา เพื่อดำเนินการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องตามวิธีการ

2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข ตามรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษาได้กำหนดไว้

2.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดทำรูปแบบและวิธีการกำหนดแนวทางและการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

2.5 การส่งต่อนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนตามวิธีการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ก่อนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลโดยรวมอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน แต่หลังจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว ผลโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สรุปได้ว่า ผลการดำเนินการโดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน

4. ผลของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนพิบูลมังสาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่มีค่าสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ประพฤติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหารโดยภาพรวมและรายด้าน สรุปโดยภาพรวม ดังนี้

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากใน 3 อันดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือการคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุณากร บุญสาลี (2562) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยบูรณาการจิตศึกษา โรงเรียนกุญชรศิรวิทย์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยบูรณาการจิตศึกษา โรงเรียนกุญชรศิรวิทย์ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยบูรณาการจิตศึกษา โรงเรียน

กลยุทธ์วิทย์ จากการสนทนากลุ่มของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน งานกิจการนักเรียน และครูแนะแนว จำนวน 13 คน มีรายละเอียด ดังนี้ 1.1) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกุยบุรีวิทย์ พบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังมีปัญหาในการดำเนินงานที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายอย่างของนักเรียนที่เป็นปัญหาทั้งต่อตัวนักเรียนเอง เพื่อน ครู รวมถึงผู้ปกครอง โดยร่วมกันสรุปพฤติกรรมที่ควรเร่งแก้ไข 5 อันดับแรกที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนค่อนข้างมาก และอาจส่งผลกระทบต่อการเรียน จนนักเรียนอาจต้องออกกลางคัน ได้แก่ การมาสาย หนีเรียน แต่งกายผิดระเบียบ และแสดงกิริยาไม่ดีต่อครู ซึ่งผู้ร่วมสนทนาทุกคนมองว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะนำมาใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว เหล่านี้ เพราะเป็นระบบที่ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียนทั้งด้านการเรียน สุขภาพ และพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่างๆ ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู ที่ปรึกษากับนักเรียนและช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนของตนเองมากขึ้นด้วย 1.2) ปัญหาในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนกุยบุรีวิทย์ โดยสรุปปัญหาและอุปสรรคได้ดังนี้ ด้านปัจจัย คือ ครูที่ปรึกษายังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูขาดความรู้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ผู้ปกครองปิดบังข้อมูลบางส่วน ผู้ปกครองบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ ด้านกระบวนการ คือ กระบวนการนิเทศกำกับ ติดตามยังไม่ต่อเนื่อง กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหายังไม่เพียงพอ ครูที่ปรึกษาติดต่อผู้ปกครองไม่ได้ ขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหา กิจกรรมในชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 ยังไม่เพียงพอกับสภาพปัญหาของนักเรียนด้านผลผลิต คือ นักเรียนไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือที่ทั่วถึง ครูที่ปรึกษายังนำข้อมูลที่ได้มาใช้น้อยเกินไป และนักเรียนบางส่วนออกกลางคัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรดา มลิล (2564) ได้วิจัยเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหารในทุกด้านมีความจำเป็นและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนา เพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นไปตามพัฒนาการความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนที่หวังจะให้สถานศึกษาเป็นแหล่งให้ความรู้และอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้พัฒนาและเติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมต่อไป

2. ผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหารโดยภาพรวมและรายด้าน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงาน เมื่อครบทั้ง 4 ระยะแล้ว ทำให้โรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานตามระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ คือ

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้จัดทำระเบียบสะสมและมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคน ในรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม ถูกต้องสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน

2.2 การคัดกรองนักเรียน มีการเก็บข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากข้อมูลพื้นฐานในระเบียบสะสม และตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน

2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนเพื่อให้ นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข

2.4 การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน จัดทำรูปแบบและวิธีการกำหนดแนวทางและวิธีการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน เช่น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนไม่เป็นกลุ่มเสี่ยงอีกต่อไป

2.5 การส่งต่อนักเรียน โรงเรียนดำเนินการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน อย่างรวดเร็วทันทีทำให้ไม่มีนักเรียนที่เป็นปัญหาจนถึงขั้นที่จะต้องส่งต่อให้หน่วยงานภายนอกอื่นดูแลแก้ไข

จากผลการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัย ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจและสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ได้วิจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี มีแนวทาง (1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อยและการพัฒนาปรับปรุงตนเอง (2) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา (3) ด้านการส่งต่อ โรงเรียนควรมีการชี้แจงให้กับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัชพล เทียงดี (2563) ได้วิจัยการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วจึงนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนของสถานศึกษาต้องมีการประชุมร่วมกันของครู เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษากำหนดและเป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร ก่อนและหลังการพัฒนาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน แต่หลังจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร แล้ว ผลโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สรุปได้ว่า ผลการดำเนินการโดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรวิมล บุตรศรีภูมิ (2563) ได้วิจัยสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตาม ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีความผิดปกติทางอารมณ์หรือพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความผิดปกติทางอารมณ์หรือพฤติกรรมต้องการได้รับการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและต้องการรูปแบบการศึกษาทางเลือกที่เน้นการสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทของตนเองให้ดียิ่งขึ้น มีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาเป็นรายบุคคลที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะด้านของนักเรียนที่มีความผิดปกติทางอารมณ์หรือพฤติกรรมโดยเฉพาะ เมื่อนักเรียนเข้าสู่ช่วงวัยที่เหมาะสมจะต้องได้รับความใกล้ชิดจากครอบครัวและความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนพฤติกรรมและการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางบวก การเตรียมความพร้อมของ

นักเรียนผ่านการวางแผนการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ครอบครัวและชุมชนมีความสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงชีวิตของนักเรียน ดังนั้น นักเรียนควรได้รับทั้งการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานควบคู่ไปกับการบริการทางสังคมที่ดี เพื่อเอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านและส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ผลของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีระบบ มีการประสานความร่วมมือในการดำเนินงาน ย่อมทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียน อย่างเห็นได้ชัดจากพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐวร ยัมสรพล (2563) ได้วิจัยแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวินัยนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวินัยนักเรียน ได้แก่ (1) ด้านความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจและเต็มความสามารถและชี้แจงข้อดี ข้อเสียของการทำงานให้นักเรียนทราบ (2) ด้านการตรงต่อเวลา ส่งเสริมให้นักเรียนมีการ วางแผนการบริหารเวลาและสร้างข้อตกลง กำหนดวันเวลาการส่งงานชัดเจน ชื่นงานครูควรบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ (3) ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ เปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมและยอมรับร่วมกันแก้ปัญหาของโรงเรียน (4) ด้านการแต่งกายการสร้าง ความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบ มารยาททางสังคมให้สอดคล้องกับชุมชน สังคมและประเทศชาติและ (5) ด้านความประพฤติ ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา พูดคุยกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Biddle (2009) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ฆ่าตัวตาย การวิจัย พบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตาย การแสดงท่าทางหรือพยายามที่จะละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับการถูกสั่งพักการเรียนลดลง อย่างไรก็ตามจากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบช่วยเหลือนักเรียน เพื่อปัญหาการคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่น ๆ สามารถทำให้ทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องและพบว่ารูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติสูงที่สุดในการทำนายผล การลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่งพักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตาย คือส่วนที่ได้รับการประเมินโดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำการจัดหาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ไว้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า การวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่นและการบริการสำหรับเด็ก และเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของชุมชนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง กับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ ผลการวิจัยครั้งนี้ ต้องได้รับการถ่ายทอดไปสู่บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต คือ ควรทำการศึกษาวิจัยในระดับเขต ซึ่งแบ่งตามสภาพของเมืองและสภาพทางเศรษฐกิจ เพศและเชื้อชาติ รวมทั้งยังจำเป็นต้องมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภายหลังด้วยยิ่งไปกว่านั้น ควรทำการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับนักเรียนที่ไม่ต้องการใช้บริการจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการป้องกันสำหรับนักเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นด้วยว่า การใช้กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกีฬา กิจกรรมลูกเสือและกิจกรรมการให้คำปรึกษาเบื้องต้นล้วนแล้วแต่เป็นการพัฒนานักเรียนทั้งสิ้นทำให้นักเรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น สำหรับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ก็จะสามารถที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับมาเป็นกลุ่มปกติได้ซึ่งสอดคล้องกับแจ๊คสัน (Jackson, 2018) ได้วิจัยผลกระทบของการจัดกลุ่มที่ปรึกษาปัญหา พฤติกรรมด้านชวชนปัญญา โดยเน้นเทคนิคการควบคุมตนเอง

ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมในชั้นเรียนและ ประสิทธิภาพในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมนี้มี ผลกระทบในด้านบวกที่มีผลต่อพฤติกรรมในชั้นเรียนและประสิทธิภาพในตนเองโดยมีข้อเสนอแนะ ควรปฏิบัติงานกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมในชั้นเรียนแบบแปลกแยกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการปฏิบัติอย่างจริงจังกับนักเรียนเหล่านี้ ผู้แนะแนวต้องมีความสามารถในการป้องกันไม่ให้เกิด ปัญหาพฤติกรรมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติ และคณะกรรมการกลั่นกรองนักเรียน ก่อนที่จะส่งต่อนักเรียน เพื่อครูที่ปรึกษาได้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

1.2 ฝ่ายบริหารควรดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกับครูที่ปรึกษาอย่างจริงจังไม่ควรมอบให้ครูที่ปรึกษาเป็นฝ่ายตัดสินใจเพียงด้านเดียว

1.3 ฝ่ายบริหารควรมีการตรวจสอบการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงเพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเป็นระยะและเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคติเกมคอมพิวเตอร์ของนักเรียน การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาอื่นและผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม

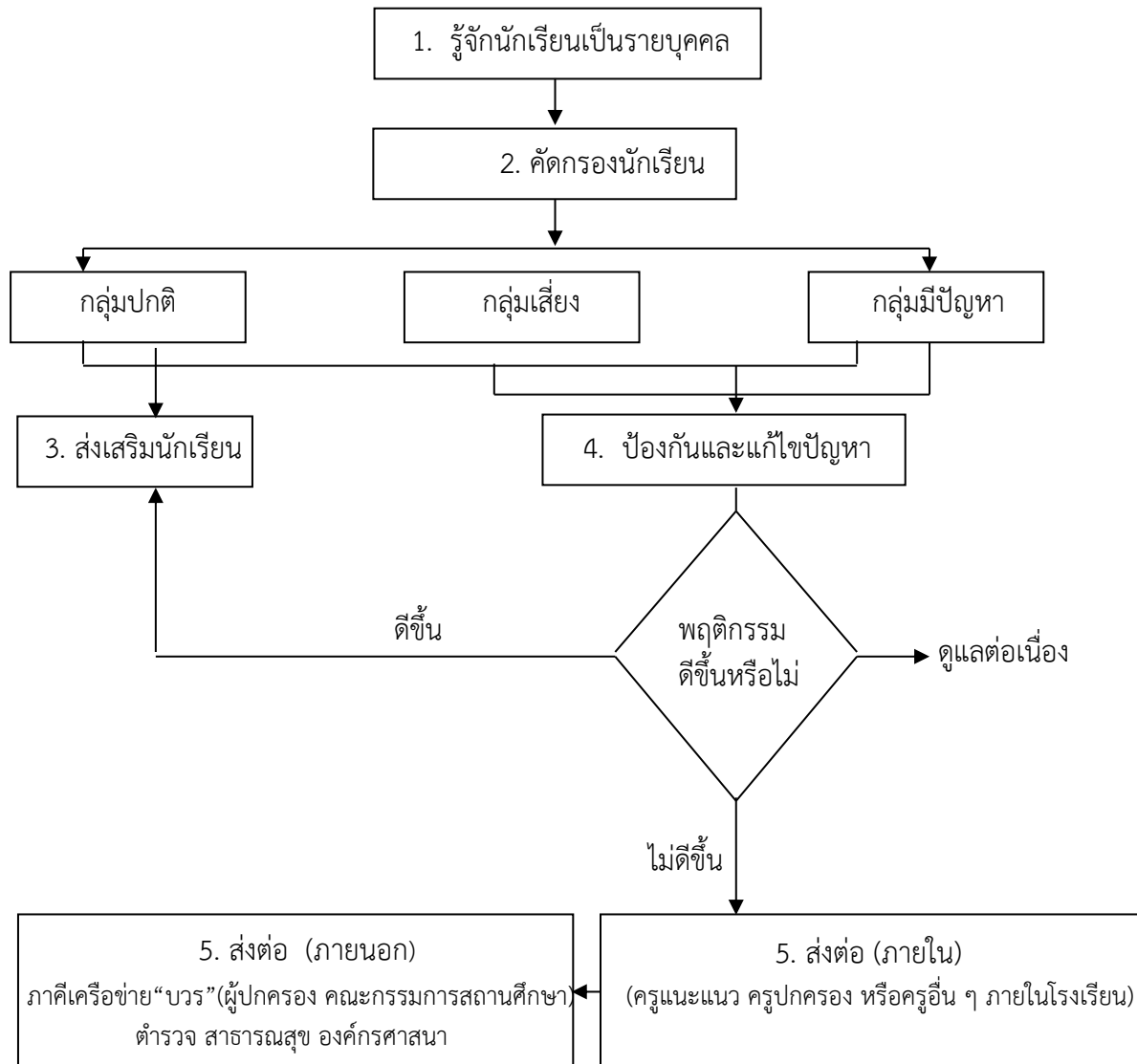
ข้อจำกัดของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

2. การประเมินผลการพัฒนาระบบดูแลฯ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินผลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional) ผลที่ได้อาจเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นภายหลังการดำเนินโครงการทันที แต่อาจไม่สะท้อนถึงความยั่งยืนของพฤติกรรมนักเรียนหลังจากจบปีการศึกษาไปแล้ว

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงรุกด้วยกลยุทธ์การมีส่วนร่วม “บวร” ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

- กรดา มลิลดา.(2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 8(2), 29-42.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2552). คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. ยูเรนส์อิมเมจ กรุป.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2554). คู่มือบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียน. ศูนย์สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- เกษมสุข อันตรโลก. (2557). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสว่างแดนดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- คุณากร บุญสาละ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยบูรณาการจิต ศึกษ โรงเรียนกุญชรศิรวิทย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จันทร์ฉาย ไทยรัตน์. (2561). การบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การศึกษาค้นคว้า อิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เฉลิมพงษ์ สุขสมพนาธิกร. (2561). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่ สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐวร ยิ้มสรวล. (2563). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวินัยนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณิชากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านบึง หล่ม อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร.
- ไทยรัฐ วงษ์ทอง. (2563). การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญา โทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- นาฎยาณี เทพนรินทร์. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเขาพนมแบกศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุราษฎร์ธานี ชุมพร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ สายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บุษยศรีศรี พันธุ์วัฒน์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัด เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รัชพล เทียงดี. (2563). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ พรรณี.

- วรมน วีตะเสวีระ. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วรฤดี บุตรศรีภูมิ. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี.
การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหาร มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัจฉรา สอนโว. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Biddle, S. J. H. (2009). Psychology of physical activity. In *Determinants, well-being and
interventions* (2nd ed.). Routledge.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychology testing* (5th ed.). Harper Collins.
- Cheney, D. (2017). *Transition of secondary student with emotional or behavioral disorders*.
<http://digitallibrary.usc.edu/cdm/ref/collection/p15799coll/16id/77364>
- Gunderson, J. (2017). *Family group conference: An innovative approach to truancy in
schools. A case study*.
- Jackson, S. M. (2017). *The effects of a cognitive – behavioral group counseling intervention
that emphasizes self-management techniques on the classroom behavior and self-
efficacy of middle school students*.